

МОДЕЛЮВАННЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ТА ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Анотація. Розглянуто ефективність державної молодіжної політики з точки зору реалізації проекту. Обґрунтовано низку показників ефективності державної молодіжної політики.

Аннотация. Рассмотрена эффективность государственной молодежной политики с точки зрения реализации проекта. Обоснован ряд показателей эффективности государственной молодежной политики.

Annotation. The effectiveness of youth policy is examined by project management. The line of indexes effectiveness of youth policy is grounded.

Ключові слова: державна молодіжна політика, проектний підхід, соціальний ліфт.

Державна молодіжна політика – самостійний напрямок діяльності держави, що передбачає формування необхідних соціальних умов інноваційного розвитку країни, реалізований на основі активної взаємодії з інститутами громадянського суспільства, суспільними об'єднаннями й молодіжними організаціями. Її метою є створення умов для успішної соціалізації й ефективної самореалізації молоді, розвиток потенціалу молоді і його використання в інтересах інноваційного розвитку країни.

Проблеми формування та реалізації державної молодіжної політики досліджуються в роботах Балакірева О. М., Яременко О. О., Левіна Р. Я., Артюра О. Р. та ін. При цьому питання оцінки ефективності ДМП залишаються не достатньо дослідженими. Для того щоб обґрунтувати критерії оцінки й показники ефективності ДМП, важливо визначити особливості моделі керування, які використовуються в даній сфері.

Метою дослідження є аналіз особливостей моделі керування та критеріїв оцінки ефективності реалізації державної молодіжної політики.

Будь-яка організація або управлінська структура становить ієрархію центрів відповідальності. На нижчому рівні, як правило, перебувають відділи, які, у свою чергу, можуть входити до складу управлінь, управління – до складу департаментів і т. д. Сама структура також є центром відповідальності. Такий центр використовує різні ресурси (матеріальні, людські, фінансові), одержуючи на вході й на виході результат у вигляді продукції, робіт або послуг, який беруть на озброєння інші центри відповідальності або зовнішнє оточення. Ефективність центру відповідальності визначається двома параметрами: досягненням поставлених цілей (як фінансових, так і нефінансових); ефективністю використання ресурсів (співвідношення виходу й входу).

Прийmemo також за даність, що основна функція ДМП – побудова функціонуючих соціальних механізмів на основі взаємодії різних суб'єктів керування, що створюють "соціальний ліфт" як механізм, що забезпечує рівність можливостей для об'єкта керування, тобто молоді різних вікових і соціальних категорій. Особливість моделі керування державною молодіжною політикою полягає в тому, що мова в цьому випадку йде не про керування організацією, а про керування діяльністю цілого ряду структур, що перебувають у складній взаємодії.

Оскільки Декларація прописує лише пріоритетні напрямки діяльності ДМП, необхідно сформулювати як норматив або вимогу, що саме розуміється на рівні виконавчої влади під визначенням "створення умов успішної соціалізації", "ефективної самореалізації", "розвитком потенціалу" молоді. Формулювання цілей необхідно обґрунтувати, виходячи із завдань, що вже зазначені в Декларації. Таким чином, прийдемо до розуміння того, що ж в остаточному підсумку буде позитивним результатом діяльності ДМП.

З характеру перерахованих вище завдань логічно випливає висновок про те, що молодь у цей час недостатньо залучена, недостатньо інформована, недостатньо забезпечена підтримкою держави, є носієм слабко сформованих правових, культурних і моральних цінностей. Таким чином, плінні показники стану молоді цілком можуть бути умовно прийняті за точку неповернення. При цьому жорстко постулюється аксіома про те, що погіршення наявних показників лежить за рамками обговорення, тобто неприпустиме.

Кількісна оцінка ефективності проектної діяльності вищого органу управління та реалізацією ДМП може проводитися методом порівняльного аналізу тенденцій зміни певних характеристик: відхилення за вартістю проекту – відхилення бюджету проекту, викликані перевитратою або недовитратою; відхилення в розкладі – зрушення в розкладі проекту, викликані відставанням або випередженням у графіку робіт; усунення недоліків, знайдених при перевірці й оцінці якості, – оцінка ефективності роботи команди проекту з усунення недоліків, виявлених у ході виконання проекту; кількість недозволених проблем – ефективність реагування команди проекту на виникаючі труднощі; укомплектованість команди проекту – наявність усіх передбачених учасників проекту й чіткий розподіл обсягу робіт між ними.

Якісна оцінка ефективності роботи може оцінюватися за наступними показниками: координація роботи підструктур; сформована база, яка постійно поповнюється, даних за різними категоріями молоді (інноватори, важкі підлітки, безробітні, талановиті); діюча нормативно-правова база; проектний підхід до реалізації програм і проектів з точно зазначеними строками, результатами, ресурсами; кількість та якість розроблених, сформованих і проведених проектів, програм, заходів; охоплення цільової аудиторії; якість підготовки кадрів у сфері молодіжної політики.

Іншим критерієм оцінки ефективності ДМП може служити рівень технологічної (швидкої) та ефективної (якісної, з дотриманням необхідних умов проектної діяльності) взаємодії всіх суб'єктів, що брали участь у діяльності зі створення необхідних умов для успішної соціалізації молоді.

Зокрема, "соціальні ліфти", побудова яких є одним із пріоритетних завдань сучасної ДМП, становить механізм, що функціонує на основі погодженої взаємодії різних суб'єктів керування. Без грамотно вибудованої системи взаємин і зобов'язань, а так само без ефективного розподілу функцій між учасниками процесу, що працюють над здійсненням молодіжної політики, побудова такого механізму нереалістична.

Виникає питання: яким чином можна сформувати ефективний механізм такої взаємодії? Побудова подібного механізму можлива, якщо функції учасників строго розподілені, не перетинаються й не дублюються, дотримана ієрархія процесів, і всі сторони, що брали участь, інформовані й розуміють, де починаються й закінчуються їхні зони відповідальності. Це реалізоване за рахунок відходу від описового (прописані функції) методу до продуктного, коли функція структури визначається через необхідний продукт. Інакше кажучи, через взаємодію на основі конкретного внеску (частини роботи) для розв'язання спільних завдань проекту. Тобто продуктивний підхід припускає поняття "внутрішнього клієнта", якому кожна структура повинна поставити якусь послугу, розраховану на потреби цього клієнта.

Розподіл функцій тут необхідно проводити як по вертикалі (центр – регіональний рівень – місцевий рівень), так і по горизонталі (між різними міністерствами й відомствами, установами). Таким чином, значна частка можливостей, інформації не доходить до нижчого рівня управління, до молодіжної інфраструктури. При цьому форми і методи взаємодії суб'єктів багато в чому залишається непоясненим.

За даними дослідженнями можна зробити висновок, що такий метод дозволяє виділити "слабкі місця" у вибудовуванні функціонуючих соціальних механізмів-процесів, які можуть містити в собі цілий комплекс проектів, спрямованих на поетапне розв'язання завдань. При цьому відслідковувати ефективність діяльності легше із застосуванням саме проектного підходу, оскільки він обмежений в термінах, ресурсах і завданнях. Оцінка ефективності тут ґрунтується на визначенні, виборі критеріїв для розгляду й оцінки вибудованої системи по обраних якостях. Набір критеріїв може залежати від сфери діяльності, характеристики проектів і складу системи.

Література: 1. Моніторинг і оцінка діяльності з формування здорового способу життя / О. М. Балакірева, О. О. Яременко, Р. Я. Левін та ін. – К. : Український ін-т соціальних досліджень, 2005. – Кн. 11. – 152 с. 2. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О. О. Яременко, О. Р. Артюр, О. М. Балакірева та ін. – К. : Державний центр соціальних служб для молоді; Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2002. – 123 с. 3. Оцінка ефективності програми "Здоров'я та розвиток молоді" 1997 – 2001 рр. / О. О. Яременко, О. Р. Артюр, О. М. Балакірева та ін. – К. : Представництво дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Український ін-т соціальних досліджень, 2002. – 96 с.